Suomen Metsästäjäliitto - Finlands Jägarförbund r.y.
Kinturinkuja 4, PL 91
11101 Riihimäki

Eduskunnan ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

Asia: E 27/2025 vp vastaukset valiokunnan kokouksessa 24.4. esitettyihin kysymyksiin

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITON LAUSUNTO KOSKIEN SUDEN SUOJELUSTATUKSEN MUUTTAMISTA (TÄYDENTÄVÄT KYSYMYKSET)

Suomen Metsästäjäliitto kiittää edustajia kysymyksistä ja toteaa seuraavaa:

Sudet estävät laiduntamista perinnebiotoopeilla

Perinnebiotoopit ovat keskeinen osa kulttuurimaisemaamme. Juuri perinnebiotooppien hoito laiduntamalla on yksi merkittävimmistä keinoista torjua luontokatoa. On olennaista hahmottaa, että perinnebiotoopit ovat monimuotoisimpia ja runsaslajisimpia elinympäristömme, mutta samalla myös uhanalaisin.

Perinnebiotooppien hoidon ja laidunnuksen merkitys tunnustetaan laajalti. Esimerkiksi Metsähallitus kuvaa perinnebiotooppeja internetsivuillaan seuraavasti: ”Perinnebiotooppien lajikirjo on erittäin suuri. Esimerkiksi kasvilajeja voi olla yli 35 kpl/m2, vastaavaa ei ole muissa elinympäristöissä. Runsas kasvilajisto, avoimuus ja matalakasvuisuus ylläpitävät elinoloja monenlaisille muille lajeille, mm. hyönteisille, jotka edelleen houkuttelevat paikalle linnustoa. Hyönteisistä merkittävä osa kuuluu pölyttäjiin tai viljelykasvien tuholaisten luontaisiin torjujiin, ja ovat siten myös maataloustuotannon kannalta merkittäviä. Monet lajit ovat erikoistuneet niittyjen elinympäristöihin ja johonkin niiden tarjoamaan resurssiin, esimerkiksi tiettyyn mesikasviin tai lantaan, eivätkä ne tule toimeen missään muualla. Monen lajin alkuperä ulottuu jääkauden aikaan, jolloin avoimia niittyjä ja aroja oli Euroopassa laajalti, ja niitä laidunsivat jo kadonneet suuret ruohonsyöjät, kuten visentit ja alkuhärät.”

Metsästäjäliitto haluaa nostaa esiin, että nykyään kasvaneet suurpetokannat, aivan erityisesti sudet, aiheuttavat luontokatoa ja vähentävät luonnon monimuotoisuutta: luonnonlaitumien, niittyjen, perinnebiotooppien ja monimuotoisuuspeltojen laiduntaminen esimerkiksi lampaiden avulla on monin paikoin jo estynyt petouhan vuoksi ja perinnebiotooppien pinta-ala on asiantuntijoiden mukaan kääntymässä laskuun, ellei asiaan puututa voimakkain toimin.

Susi uhkaa metsäpeuraistutuksia

Metsäpeuroja esiintyy maailmassa ainoastaan Suomessa (noin 3000 yksilöä) ja Venäjän Karjalassa (noin 2000 yksilöä). Suurpetojen saalistuspaineen negatiivisesta vaikutuksesta metsäpeurakannoille on tutkittua näyttöä. Vuonna 2001 metsäpeuroja oli Kainuussa noin 1700 kappaletta. Sen jälkeen kanta tippui muutamassa vuodessa tuhannella. Kainuun kanta ei ole sittemmin noussut enää vuosituhannen alun lukemiin. Tutkimustulokset Kainuusta osoittivat, että alamäen taustalla oli suurpetojen ja erityisesti suden saalistus. Metsäpeura palautettiin Suomenselälle siirtoistutuksilla

1970- ja 1980-lukujen taitteessa. Kanta lähti lyhyessä ajassa hyvään kasvuun, sillä alue oli tuolloin täysin petovapaata.

Metsäpeura on muita sorkkaeläinlajeja huomattavasti heikompi lisääntyjä. Vaadin saa ainoastaan yhden vasan vuodessa. Heikosti lisääntyvänä lajina metsäpeura ei pysty kompensoimaan yhtä hyvin petojen aiheuttamaa verotusta kuin muut hirvieläimet. Paikallisesti kanta saattaa huveta merkittävästi pelkästään saalistuspaineesta.

Lainsäädäntö mahdollistaa susien poikkeuslupien saamisen metsäpeurojen suojelun perusteella. Käytännössä tämä ei ole kuitenkaan toteutunut. Niihin poikkeuslupiin, joita on haettu, Suomen riistakeskus on antanut kielteisen päätöksen. On olemassa riski, että metsäpeurojen palautukseen eteen tehty työ ja saavutukset menevät siten hukkaan. Metsäpeuran suojeluhankkeissa on merkittävä määrä lajisuojeluun käytettyä julkista rahaa, jota vastassa ovat olleet juridiset linjaukset. Metsästäjäliiton mielestä voidaan perustellusti kysyä, onko kyseessä järkevä julkisten rahojen käyttö.

Romaniassa haasteita hallita karhukantaa

Romaniassa elää EU:n suurin karhukanta, mikä johtaa usein ihmisten ja karhun välisiin konflikteihin. Suurpetojen metsästys käytännössä kiellettiin siellä vuonna 2016, minkä jälkeen muun muassa karhut lisääntyivät hallitsemattomasti ja menettivät merkittävästi ihmisarkuuttaan. Esimerkiksi pahimpana vuonna 2019 karhut tappoivat kahdeksan ja raatelivat 76 ihmistä. Samana vuonna 72 karhua kuoli liikenneonnettomuuksissa Romanian maanteillä ja rautatieverkostolla.

Bukarestin yliopiston tutkimus osoittaa, että paikallisen väestön sietokyky on ylittynyt ja monet tukevat suurpetojen metsästystä kannattavana ratkaisuna tilanteeseen.

Lisätietoja Romanian karhututkimuksesta: Neagu, A. C., & Rozylowicz, L. (2024). Insufficient scientific evidence hinders large carnivore management in Romania. University of Bucharest, Faculty of Geography. Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4838613

Suotuisan suojelutason viitearvosta tarvitaan metsästyslakiin erillinen pykälä

Metsästäjäliitto näkee käynnissä olevan metsästyslain 41§ uudistuksen osalta tarpeellisena, että suurpetojen suotuisan suojelutason vähimmäismäärästä eli viitearvosta tulee saada kirjaus lakiin erillisenä pykälänä. Liiton mielestä näin keskeistä asiaa ei tule jättää pelkästään kannanhoitosuunnitelmien ja asetuksen varaan.

Suotuisan suojelutason vähimmäismäärää eli viitearvoa käsittelevässä pykälässä on tarpeen säätää seuraavista asioista:

1. Käsitteen määrittely
2. Tulee velvoittaa vähimmäismäärän eli viitearvon määrittelyyn karhun, ilveksen ja suden osalta
3. Vähimmäismäärän eli viitearvon määrittämisen reunaehdot (mm. riskitaso, Suomen yksi susipopulaatio, Suomen susikannan välitön yhteys naapurimaiden populaatioihin)
4. Vähimmäismäärän eli viitearvon määrän jakaminen kannanhoitoalueille ja perusteet jakamiselle
5. Asetuksenantovaltuus, jonka mukaan lopullinen vähimmäismäärä eli viitearvo ja kannanhoitoalueille jaetut määrät esitetään MMM:n asetuksessa.

Esitysluonnoksen perusteluteksteissä on todettu, että kaikille lajeille ei ole tarpeen asettaa vähimmäismäärää ja että sen vuoksi asetuksenantovaltuus on siinä muodossa, että sitä voidaan MMM:n harkinnan mukaan *tarvittaessa* käyttää. Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan vähimmäismäärän eli viitearvon asettamiselle on erityinen tarve suden osalta. Kuitenkin myös karhulle ja ilvekselle olisi

tarpeen määritellä vähimmäismäärä eli viitearvo, jotta lisättäisiin varmuutta suotuisaan suojelutasoon liittyvän myös niiden lajien poikkeuslupaedellytyksen vaatimusten täyttymisen osoittamiseen. Suden osalta vähimmäismäärä tulee asettaa ensimmäisenä eli jo nyt kevään 2025 aikana läpivietävän lainsäädäntöprosessin yhteydessä. Edellä todetun johdosta Metsästäjäliitto edellyttää, että asetuksenantovaltuus tulee kirjata muodossa ”MMM:n tulee määrittää kaikille suurpetolajeille kannan vähimmäismäärä eli viitearvo”.

On selvää, että karhun ja ilveksen osalta vähimmäismäärän eli viitearvon määrittelytyöhön tarvitaan enemmän aikaa, ja tämä tulisikin Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan todeta hallituksen esityksen perusteluissa. Lisäksi vähimmäismäärän määrittelyä ei pidä jättää harkinnanvaraiseksi asiaksi, vaan siihen tulee erityisesti suden osalta selkeästi velvoittaa.

Metsästäjäliitto korostaa, että suotuisan suojelutason viitearvon luontevin ja perustelluin päätöksentekijä on Suomen eduskunta. Tätä ajatusta noudattaen eduskunnan päätöksentekijärooli toteutettaisiin siten, että metsästyslain säännöksissä ilmaistaisiin päätöksentekijän valinnat. Vähimmäismäärän määrittämiseen liittyviä valintoja ei siten tule jättää kannanhoitosuunnitelmien ja täsmentämättömän asetuksenantovaltuuden varaan, vaan asiasta on säädettävä metsästyslaissa.

Kaikille tarkastelun kohteena oleville suurpetolajeille yhteisesti päätöksentekijän valinta voitaisiin ilmaista säännöksessä niin, että lähtökohtana olevaan pienimpään elinvoimaiseen populaatioon lisätään 10 prosentin varmuusmarginaali. Varmuusmarginaalin tarkoituksena on varmistaa erityisesti se, että epävarmuudet vähenevät ja häviämisriski jää riittävän matalaksi.

Metsästäjäliitto haluaa muistuttaa, että Suomessa sudella ei ole todellista käytännön häviämisriskiä, koska lajin kannan kehityksen ja tilan seuranta on meillä erittäin intensiivistä ja susipopulaatiomme on kiinteässä yhteydessä naapurimaihin, erityisesti Venäjän suuntaan. Säännöksessä tulee ilmaista suden osalta tilanne niin, että Suomessa on yksi susipopulaatio ja Suomen susikannalla on välitön yhteys naapurimaiden populaatioihin.

Kannanhoitoalueet ovat tärkeässä asemassa suurpetojen kannanhoidollisen metsästyksen poikkeuslupien kannalta. Metsästäjäliiton mielestä on tärkeää huolehtia, että myös määriteltävällä lajin vähimmäismäärällä eli viitearvolla on selkeä ja kiinteä yhteys kannanhoitoalueisiin. Tämän takia vähimmäismäärä tulee jakaa kannanhoitoalueille. Jakamisesta ja sen perusteista tulee säätää metsästyslaissa. Kannanhoitoalueille jaettu vähimmäismäärä olisi rooliltaan rinnakkainen kannanhoitoalueittain asetetulle hyväksyttävälle päämäärälle ja kannanhoitoalueittain asetetulle suurimmalle saalismäärälle, jotka ovat merkitykseltään keskeisiä poikkeuslupien kannalta.

Hallituksen esitysluonnoksessa mainitaan, että vähimmäismäärä eli lukumäärällä esitettävä lopputulos tulisi kirjattua MMM:n asetukseen. Metsästäjäliiton näkemyksen mukaan tämä olisi hyväksyttävä ratkaisu edellyttäen, että edellä läpi käydyt vähimmäismäärän määrittelyyn liittyvät asiat säädetään metsästyslaissa. Jos metsästyslaissa olisi erillinen pykälä vähimmäismäärästä eli viitearvosta, siihen voitaisiin sijoittaa myös tarvittava asetuksenantovaltuus 41 §:n sijoittamisen sijaan.

Metsästyslakiin tarvittava erillinen pykälä edellä esitetyn perusteella suotuisan suojelutason vähimmäismäärästä voisi olla seuraava:

xx § Suotuisan suojelutason vähimmäismäärä

Sudelle, karhulle ja ilvekselle on määriteltävä suotuisan suojelutason vähimmäismäärä. Vähimmäismäärä kuvaa populaatiokokoa, jolla kunkin lajin suotuisa suojelutaso olisi turvattu Suomessa pitkällä aikavälillä. Vähimmäismäärän lähtökohtana on pienin elinvoimainen populaatio.

1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä määritellään siten, että pienimpään elinvoimaiseen populaatioon lisätään 10 prosentin varmuusmarginaali. Määrittelyssä tulee huomioida tavoite pitää kunkin suurpetolajin kielteiset sosioekonomiset vaikutukset mahdollisimman pieninä. Suden vähimmäismäärän määrittelyssä huomioidaan, että Suomessa on tarkasti kannanseurannassa oleva yksi populaatio, joka on välittömässä yhteydessä naapurimaiden susikantaan.

1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä jaetaan kannanhoitoalueille kanta-arvioiden osoittamiin tiheyksiin perustuen.

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella säädetään 1 momentissa tarkoitettu vähimmäismäärä sekä 3 momentissa tarkoitetut kannanhoitoalueille jaetut määrät.

Vähimmäismäärän eli viitearvon osalta lain perusteluissa tulisi määrittää, että asetuksella voidaan vähimmäismäärä eli viitearvo asettaa seuraavasti:

Suotuisan suojelutason vähimmäismäärän määrittelyn lähtökohtana on pienin elinvoimainen populaatio. On tärkeää muodostaa selvä kanta siihen, miten pienin elinvoimainen populaatio määritellään. Sudella alaraja olisi geneettisesti pienin elinvoimainen populaatio perustuen Franklinin (1980) tutkimuksiin sukusiitosheikkouden välttämiseksi lyhyellä aikavälillä. Tutkimuksen mukaan siihen tarvitaan efektiivinen populaatiokoko, jonka suuruus on (Ne>50) eli 25 lisääntyvää paria, mikä tarkoittaa 50 sutta. Juuri tätä tutkimuksesta johdettua määritelmää on käytetty Ruotsissa määritettäessä suden suotuisan suojelutason viitearvoa. Se on myös lähtökohtana tuoreessa EU-komission suotuisan suojelun tason viitearvon muodostamisen sovellusohjeessa.

Määritelmällisesti edellytyksenä on, että suotuisan suojelutason viitearvo on oltava korkeampi kuin pienin elinvoimainen kanta. Kuinka paljon suurempi sen täytyy olla, on päätettävissä poliittisesti. Suden osalta tarkoituksenmukainen suden viitearvo Suomessa saataisiin määrittelyllä 25 lisääntyvää paria eli 50 sutta ja kertomalla määrä kolmella (150 sutta) sekä lisäämällä lukuun 10 prosentin varmuusmarginaali.

Riihimäellä 28.4.2025

SUOMEN METSÄSTÄJÄLIITTO – FINLANDS JÄGARFÖRBUND R.Y.

toimeksi saaneena:

Ere Grenfors
Luonnon- ja riistanhoitopäällikkö